

Protocol Sociale veiligheid
&
Pestprotocol

2019

Colofon

Basisschool Hertogin Johanna locatie V

Vianenstraat 106, 5342 AJ Oss

0412 – 622 217

bshertoginjohanna-v@filiosscholengroep.nl

www.bshertoginjohanna-v.nl

Filios Scholengroep

www.filiosscholengroep.nl

Directeur

Sietze Jansen

sietzejansen@filiosscholengroep.nl

Voorzitter College van Bestuur

Archel Kerkhof

Vestigingsadres: Kloosterstraat 4, 5386 AS Geffen

Postadres: Postbus 43, 5386 ZG

archelkerkhof@filiosscholengroep.nl

Bovenschoolse deskundigen

Jacqueline van Dalen

Karin van Sonsbeek

Medezeggenschapsraad

Voorzitter

Judith van de Dool

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

Voorzitter

Rick van de Goor

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid	4
1.2 Uitgangspunten	4
1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	4
1.4 Leerlingvolgsysteem	4
2. Begripsomschrijving	5
2.1 Wat is pesten?	5
2.2 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?	5
2.3 Vormen van pesten	5
2.4 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?	5
2.5 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?	6
3. Aanpak	7
3.1 Preventieve aanpak	7
3.1.1 KiVa-lessen	7
3.1.2 Preventieve groepsgesprekken	7
3.1.3 Omgangsregels	8
3.2 Curatieve aanpak	9
3.2.1 Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?	9
3.2.4 Inlichten ouders	11
3.2.5 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?	11
4. Organisatie	12
4.1 Contactpersonen	12
4.2 Training	12
4.3 Ervaringsbijeenkomsten	13
4.4 Conferentie	13

1. Inleiding

In de inleiding van het protocol voor sociale veiligheid komen de volgende onderwerpen aanbod: het belang het protocol, de uitgangspunten van onze school ten aanzien van pesten, gebruikte methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het leerlingvolgsysteem. De missie en visie van de school vormen de basis van het protocol voor sociale veiligheid. In dit protocol zal specifiek de aanpak van het pesten beschreven worden.

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft kunt u terugvinden in dit protocol.

1.2 Uitgangspunten

Wij bieden eigentijds en passend onderwijs dat gebaseerd is op respect en toegankelijkheid voor alle leerlingen. We vinden het belangrijk dat elk kind zichzelf kan zijn en plezier heeft op school. We geloven in de kracht van verbinding met respect voor verschillen.

Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

*Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij :
KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid.*

*Viseon. Dit is een programma gericht op het sociaal gedrag, de werkhouding, het zelfbeeld, het welbevinden en de leeromgeving van het kind.
1x per jaar vult elk kind de vragenlijst van Viseon in.*

1.4 Leerlingvolgsysteem

Hier wordt specifiek aandacht besteed aan de manier waarop wij het leerlingvolgsysteem inzetten bij de aanpak van pesten.

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid en de voortgang van de leerlingen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkelingen. Twee keer per schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Wij ontvangen van KiVa de rapporten en sociogrammen die een beeld geven van het klimaat in de groepen. Op

basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer in de klas.

2. Begripsomschrijving

Om pestgedrag te kunnen signaleren moet eerst wel duidelijk zijn wat pesten precies is, wat het verschil tussen plagen en pesten is en welke rollen er onderscheiden worden bij pesten. Deze begrippen worden in dit hoofdstuk afgebakend.

2.1 Wat is pesten?

*Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Slachtoffers zijn minder sterk dan pesters en kunnen zich dus niet goed verdedigen.*

2.2 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

In deze paragraaf wordt het verschil tussen plagen en pesten beschreven. Dit verschil is soms erg moeilijk aan te geven. Wij onderscheiden een aantal factoren die plagen van pesten onderscheiden.

1. *Pesten gebeurt met opzet, plagen niet;*
2. *Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;*
3. *Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk.*

Bij plagen is het dus niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen. Bij plagen blijft de verstandhouding en het onderlinge respect tussen kinderen behouden.

2.3 Vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen van pesten. Hieronder volgt een overzicht van deze verschillende vormen van pesten:

- *Fysiek: slaan, duwen, schoppen*
- *Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen*
- *Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken*
- *Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden*

2.4 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek blijkt dat elk kind in de klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom erg belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden. In deze paragraaf worden de verschillende rollen beschreven.

- *Pester: initiatiefnemer van het pesten;*
- *Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;*

- *Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;*
- *Slachtoffer: het gepeste kind;*
- *Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;*
- *Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.*

2.5 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?

In deze paragraaf worden de signalen beschreven die erop kunnen wijzen dat een kind pest of gepest wordt. Het is niet gemakkelijk om pesten te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Wat belangrijk is, is dat het gaat om een verandering in het gedrag van het kind.

Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk met name in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt:

- *Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;*
- *Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;*
- *Het kind wil om onduidelijke redenen thuis blijven;*
- *Het kind klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;*
- *Het kind komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;*
- *Het kind raakt steeds spullen kwijt;*
- *Het kind raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);*
- *Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;*
- *Het kind is angstig en gespannen;*
- *Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;*
- *Het kind heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;*
- *Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;*
- *Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig;*
- *Het kind is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;*
- *Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.*

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest:

- *Het kind doet op een overdreven manier stoer;*
- *Het kind is tegendraads en opstandig;*
- *Het kind kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;*
- *Het kind roddelt of verspreid vervelende geruchten;*
- *Het kind is agressief;*
- *Het kind heeft slechte schoolprestaties.*

3.Aanpak

Wij hanteren zowel een preventieve als een curatieve aanpak om pesten tegen te gaan. In dit hoofdstuk komen deze onderwerpen aanbod. Er wordt aandacht besteed aan de manier waarop onze school pesten wil voorkomen en, mocht zich een pestincident voordoen, welke maatregelen wij nemen om een dergelijk incident op te lossen.

3.1 Preventieve aanpak

In deze paragraaf staat de preventieve aanpak centraal. Het gaat hierbij om de maatregelen die genomen worden om een positief pedagogisch klimaat te creëren waarin pesten niet thuishoort.

3.1.1 KiVa-lessen

Eén van de preventieve maatregelen is het gebruiken en gericht toepassen van het KiVa-programma. De manier waarop KiVa bijdraagt aan een positief pedagogisch klimaat wordt in deze subparagraaf beschreven.

Wij streven er naar om, in elke groep, meerdere malen per week een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn verdeeld onder 10 thema's, zoals: gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terugkomen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

3.1.2 Preventieve groepsgesprekken

Een andere manier is het voeren van preventieve groepsgesprekken.

In de groepen vindt regelmatig een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

3.1.3 Omgangsregels

Naast de KiVa-lessen en de preventieve groepsgesprekken hebben we omgangsregels opgesteld die leiden tot een positief pedagogisch klimaat. In deze subparagraaf worden deze omgangsregels beschreven. Tevens wordt beschreven op welke manier de omgangsregels levend gehouden worden.

Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

- 1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn.*
- 2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij.*
- 3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal.*
- 4. We gaan goed met elkaar om.*

5. *We helpen elkaar.*
6. *We komen voor elkaar op.*

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. *We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.*
2. *We maken er een fijne groep van.*
3. *We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal).*
4. *We willen dat pesten stopt.*
5. *We willen dat ook verborgen pesten stopt.*
6. *We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet.*
7. *We zeggen tegen pesters: stop ermee.*
8. *We helpen gepeste kinderen.*
9. *We lossen pesten als een groep op.*

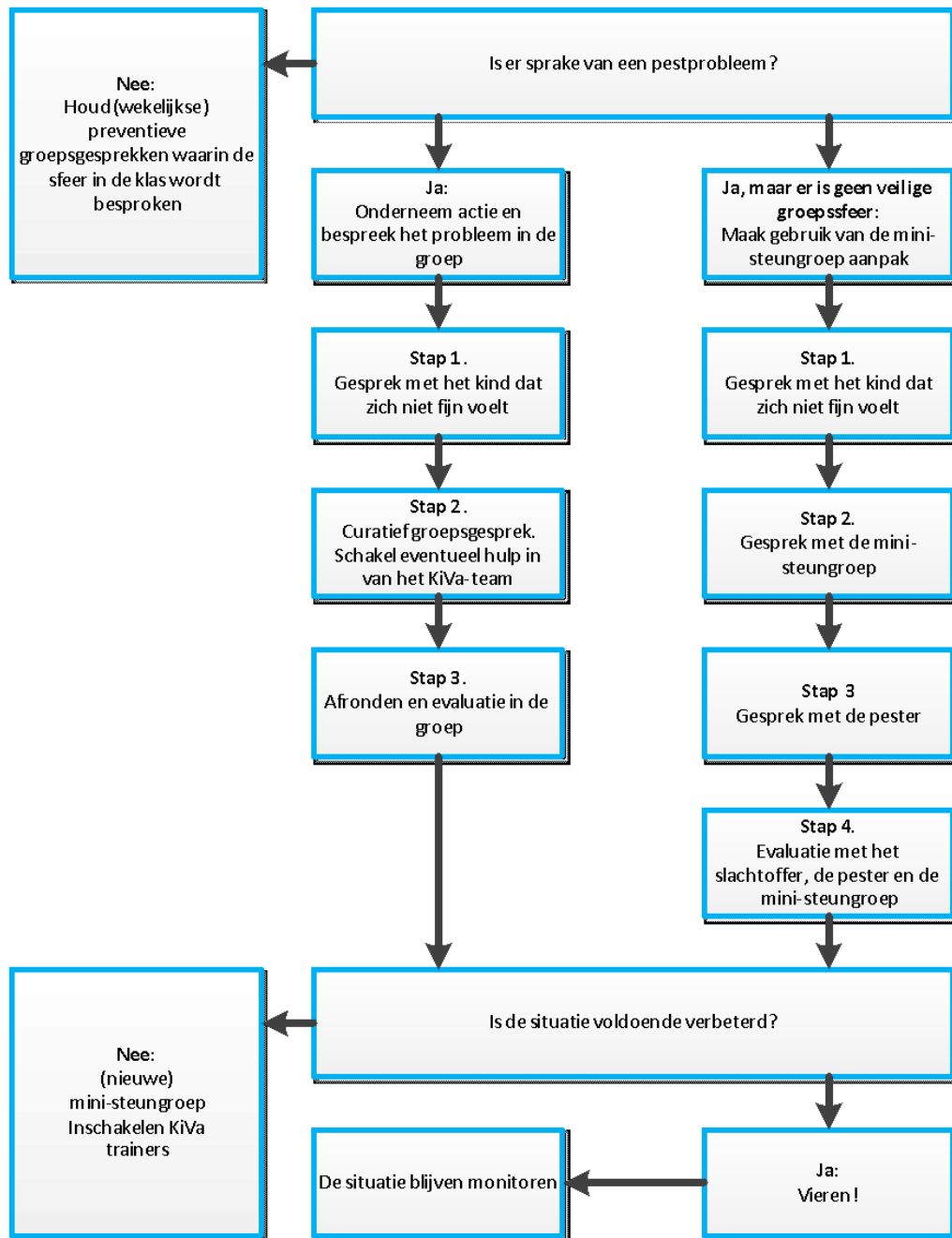
3.2 Curatieve aanpak

In deze paragraaf staat de curatieve aanpak centraal. Het gaat hierbij om de maatregelen die wij nemen om pestincidenten op te lossen en de rol die de ouders op dat moment spelen.

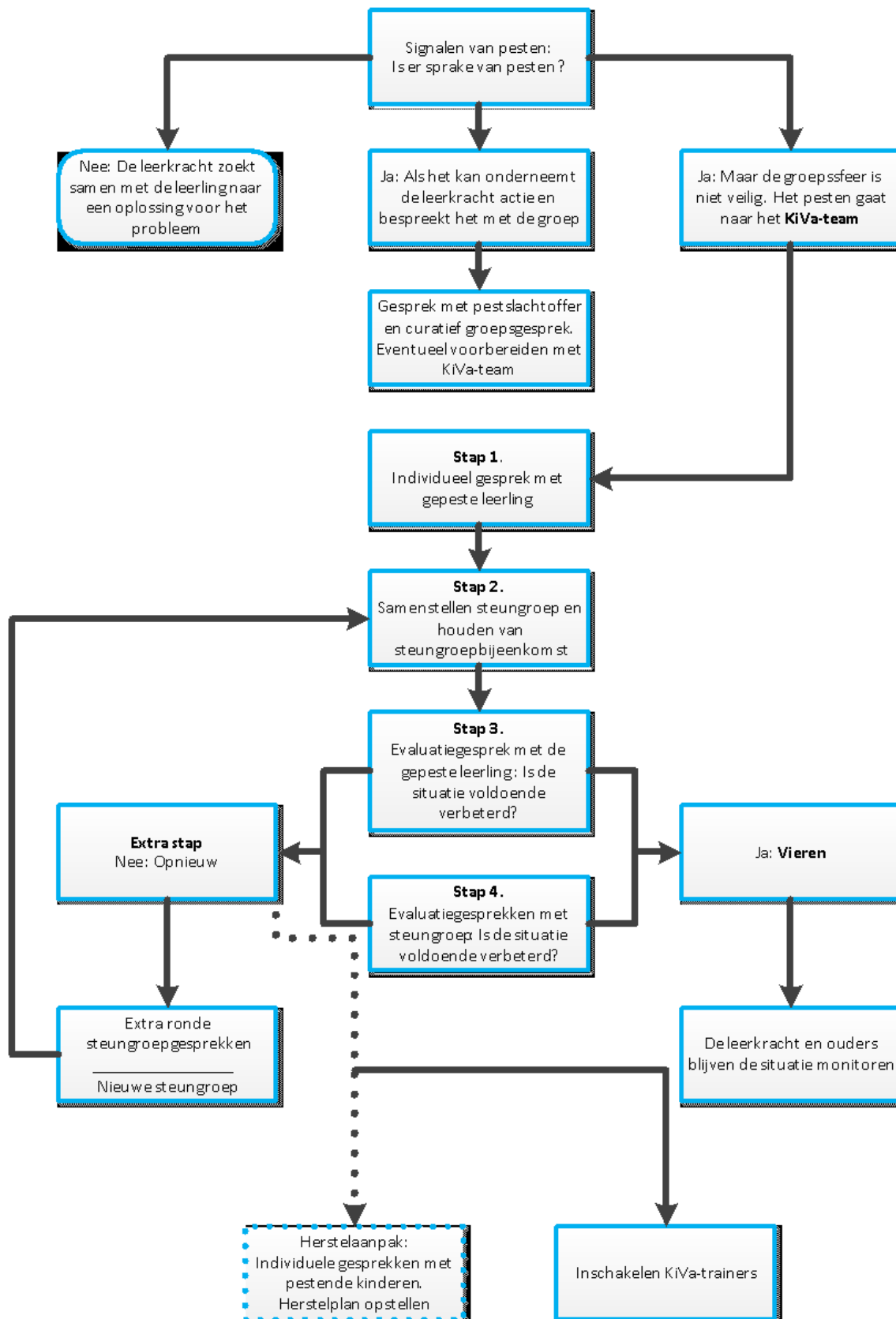
3.2.1 Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?

In deze subparagraaf worden de stappen beschreven die wij volgen vanaf het begin van het signaleren van pesten. De stappen zijn weergegeven in onderstaand schema. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de onderbouw (groep 1 tot en met 4) en de bovenbouw (groep 5 tot en met 8).

Curatieve aanpak onderbouw:

Curatieve aanpak bovenbouw:

3.2.4 Inlichten ouders

Mocht een pestprobleem zich voordoen, op welk punt worden de ouders dan ingelicht? En op welke manier vindt dit plaats?

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. De ouders van het kind dat pest worden niet ingelicht. Pesten is een groepsproces en wij willen een kind niet als pester neerzetten.

3.2.5 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?

Het kan voorkomen dat, ondanks dat de curatieve aanpak herhaaldelijk is toegepast, het pesten blijft bestaan. Vaak is er dan iets anders met het kind aan de hand. Mocht dit voorkomen, dan nemen we de volgende stappen.

Een individueel gesprek aangaan met alle ouders van de groep waarin het gepeste kind zit. Daarin wordt aangegeven:

- 1. We willen dat het pesten stopt;*
- 2. Vanaf nu wordt het bij de ouder gemeld, wanneer blijkt dat een kind nog steeds actief pest.*

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt, dan nemen wij nogmaals het gedrag van de pester onder de loep. Veelal is er meer aan de hand dan pesten alleen. Dit wordt besproken met de intern begeleider binnen de school, waarna er contact opgenomen kan worden met het CJG. Vaak wordt schoolmaatschappelijk werk ingeschakeld.

4. Organisatie

Er wordt nu een overzicht gegeven van de anti-pestcoördinatoren en de externe hulp die de school kan inschakelen. Daarnaast wordt een beschrijving gegeven van de (verplichte) scholing.

4.1 Contactpersonen

Het KiVa-team

Zoals in de wet sociale veiligheid beschreven staat moeten de volgende taken bij ten minste één persoon belegd zijn: het anti-pestbeleid coördineren en fungeren als het aanspreekpunt in het kader van pesten. Wij hebben een KiVa-team.

Dit is een werkgroep, bestaande uit minstens drie medewerkers, die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van de voorkomende gevallen van pesten. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

1. Romi Kraak romikraak@filiosscholengroep.nl
2. Lieke van Nistelrooij liekevannistelrooij@filiosscholengroep.nl
3. Lieselotte van Loosbroek lieselottevanloosbroek@filiosscholengroep.nl

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, dan wordt er een externe hulp ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school voor het oplossen van problemen met de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

4.2 Training

Deze paragraaf staat in het teken van de trainingen die de leerkrachten volgen om nieuwe inzichten en vaardigheden op te doen.

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben dag één van de STARTtraining van KiVa gevolgd. Zij zijn hiermee bevoegd om de KiVa-lessen te geven. De leden van het KiVa-team hebben tevens dag twee van de STARTtraining gevolgd. Hiermee kunnen zij, indien nodig, de steungroepaanpak uitvoeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in te twee jaar bij de laten scholen in het KiVa-programma.

4.3 Ervaringsbijeenkomsten

In deze paragraaf wordt meer informatie gegeven over de KiVa-ervaringsbijeenkomsten, waaraan wij deelnemen.

Twee keer per jaar vindt er een ervaringsbijeenkomst plaats. De KiVa-teams van de KiVa-scholen uit de regio komen bij elkaar om de voortgang en de ervaringen met een KiVa-begeleider te bespreken. De resultaten van deze bijeenkomst worden in het team besproken.

4.4 Conferentie

KiVa organiseert één keer per jaar een conferentie. In deze paragraaf wordt meer informatie gegeven over het belang ervan voor onze school.

Eén keer per jaar wordt er een conferentie georganiseerd, waaraan ten minste twee leerkrachten van de Hertogin Johanna school Locatie Vianenstraat deelnemen. De nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma worden deze dag gepresenteerd. Onze leerkrachten worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school niet stilstaat, maar zich door blijft ontwikkelen.